

Skansån-Dalsån - NRO24010 Areal: 7 548 ha Kartblad: 23G

Kommun: Storuman, Vilhelmina

Riksvärde: Vattendrag, myrkomplex, flora, fauna, odlingslandskap

Dalsån avvattnar de centrala delarna av Gardfjällen till Vojmsjön. Ån rinner mellan fjällmassiven i en välformad U-dal, Matsdal. Lutningen är ringa till måttlig och ån är kraftigt meandrande på sina ställen. Cirka fyra km från utloppet tillstöter Skansnäsån, vattendragets andra stora gren, som kommer från Skansnässjön i norr. Berggrunden består i åns övre halva av kalkfylliter, i den nedre dels av Seve-Köliskollans glimmerskiffrar, dels av Stalonskollans grönstenskiffrar. Från Matsdal och österut rinner Dalsån i en flack dalgång med stora myrar. Den präglas av dödisförhållandena från isavsmältningen. Mellan Klitvallen och Näverliden finns ett våtmarksområde, 540 - 490 m ö h., som sluttar mot Dalsån. Här har ån väl uppbyggda levéer och ett svagt meandrande lopp, med omväxlande djupa, lugnt flytande partier och grundare steniga forssträckor. På leveerna finns friskängar och tuvtåtelängar med stort videinslag. Leveerna är artrika med bl. a. smörboll, Kung Karls spira, nordisk stormhatt, ormröt, humleblomster och i själva ån finns bl.a. vasstarr. Utanför leveerna finns en "bred" relativt plan zon med myrar. Dessa dalbottenmyrar är mångformiga med allt från soligena kärr, blandmyrar, fukthedar till fuktängar. Vanliga vegetationstyper är rostvitmossa dominerade mossar och olika typer av mjukmattekärr. Vegetationen är genomgående rik, men intermediära och fattiga inslag förekommer. Myrarna har ett rikt fågelliv med t.ex. myrsnäppa och blå kärrhök. Även Skansnäsåns dalgång har en hög andel våtmark. Mellan Näverliden och Vardo – Sörliden finns ett mångformigt komplex med stora arealer blandmyr, flacka kärr, videokärr och tjärnar. Vegetationen är genomgående intermediär till rik. Mossedominerade mjukmattekärr och flarkar är vanligt. Andelen öppet vatten i form av sjöar, tjärnar, gölar, vattendrag och flarkgölar är mycket hög. De är oftast antingen vegetationslösa eller kantade med en smal vassbård. Vegetationen i maderna utmed Skansnäsån utgörs främst av videokärr av vitmossetyp och en tydlig levé med högtäntänsvegetation. Ett flertal hässjor och ett stort antal hölador indikerar en omfattande slåtter både på kärrytorna och utmed Dalsån och Skansnäsån. Vid Matsdal finns ett representativt och välbevarat odlingslandskap. Byn ligger mycket vackert i en fjällslutning ovanför Dalsån. I byn brukas idag uppodlade lägdor, slåttervallar samt hårdvallsängar. Den öppna ängsmarken på torr-fuktig mark domineras mest av rödven, vårbrodd, fjällgröe, tuvtåtel, hundstarr och ormröt. Fläckvis är florans art- och individrik med bl.a. olika låsbräkenarter, dvärglumner, hårstarr, fjällskallra, fjällveronika, tätört och Jungfru Marie nycklar. I hela byn finns idag sex jordbruk som samtliga har korna fritt gående på skogsbete. Markerna har en lång hävdkontinuitet. En stor del av ängarna slås för hand och hässjas. Vid Björkenäs ligger några raningsmarker varav cirka 1 hektar utgörs av sötvattenstrandäng med ängsbruk, 3 hektar slåttervall på tidigare ängsmark och anslutande skogsbete bevuxet med gran och björk. I de delvis art- och individrika växtsamhällena växer arter som låsbräken, fjällskära, fjällvedel och fjällruta. I vattendragen finns utter, bäver och relativt stora bestånd av flodpärlmussla.